

HAKLARIMIZI BİLELİM!

Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Ayrımcılığı Nedir?

Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Ayrımcılığı, bir kişiyi cinsel yönelimi ve/veya cinsiyet kimliği ya da atfedilen kimlik nedeniyle benzer durumdaki başka bir kişiden daha olumsuz davranılmasıdır.

Doğrudan Ayrımcılık

Bir kişi veya grubun, ayrımcılığın yasaklandığı nedenlerden (dil, etnik köken, cinsel yönelim, engellilik vs.) birine dayalı olarak insan hak ve özgürlüklerinden, aynı veya benzer konumda olduğu diğer kişilerle eşit bir şekilde yararlanmasını ve bunları kullanmasını engelleme ya da zorlaştırma niyet veya etkisine sahip her türlü fark, dışlama, sınırlama ya da tercih.

Doğrudan ayrımcılık, içerisinde farklı unsurları barındırır:

- İlk olarak, farklı bir muamelenin tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrımcılık aynı veya benzer konumda olan kişiler arasında olabileceği için kişilerin konumları karşılaştırılmalıdır.

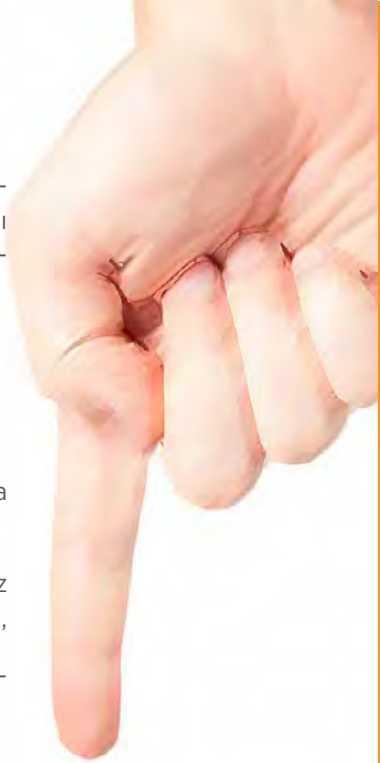

- ▶ İkinci olarak, kişilerin aynı veya benzer bir konumda oldukları ortaya konulduktan sonra yapılan farklı muameleyi meşru kılan bir amacın olup olmadığı değerlendirilmelidir.

Dolaylı Ayrımcılık

Dolaylı ayrımcılığın üç unsuru vardır:

- ▶ Ortada görünüşte tarafsız bir uygulama, tedbir ya da kuralın bulunması,
- ▶ Bu tarafsız uygulama, tedbir ya da kuralın olumsuz sonuçlar doğurması veya böyle bir ihtimal yaratması,
- ▶ Bu tarafsız uygulama, tedbir ya da kuralı meşru kıla- cak bir nedenin bulunup bulunmadığı.

Dolaylı ayrımcılık: Herkes için aynı şekilde geçerli ve görünüşte tarafsız olan, ancak bazı kişi ve gruplar üzerinde diğerlerinden farklı olarak veya diğer gruplardan daha fazla olumsuz etkiler yaratan yasal düzenleme, uygulama ve tedbirler.

Doğrudan ayrımcılıkla, dolaylı ayrımcılık arasındaki en temel fark, birincisi farklı muameleyi yasaklarken, ikincisinin ayrımcı etkileri olan aynı muameleyi yasaklar. Dolaylı ayrımcılığa örnek olarak, boyu 175 cm.nin altında olan kişilerin polislik mesleğine alınmaması belirtilebilir. Burada görünüşte bir ayrımcılık yoktur, ancak kadınlar ve bazı etnik gruplar değerlendirildiğinde söz konusu kuralın dolaylı bir ayrımcılık yaratabileceği ortadadır.

Bağlantılı Ayrımcılık

Bazı ayrımcı muamelelerde doğrudan ayrımcılık söz konusudur. Ancak burada kişi kendisi ile ilgili değil, yakın ilişkide olduğu bir başka kişinin bir özelliği nedeniyle ayrımcılığa uğramaktadır. Bu duruma beyaz bir bireyin, siyah biri ile evli olmaktan kaynaklı olarak, çalıştığı işyerinde ayrımcılığa uğraması örnek olarak verilebilir. Burada doğrudan ve ırk temelinde ayrımcı bir muamele söz konusudur. Ancak, ayrımcılığa uğrayan kişinin değil, onunla bağlantılı bir başka kişinin nitelikleri nedeniyle ayrımcılık gerçekleşmektedir.

Bağlantı ayrımcılığı: Bir kişinin, kendisiyle bağlantılı bir başka kişinin nitelikleri nedeniyle ayrımcılığa uğraması.

Örneğin, bir emlakçının kişiyi sadece cinsiyet kimliği nedeniyle reddetmesi bir 'doğrudan ayrımcılık' durumudur.

Bir yasa veya düzenlemenin uygulaması, lezbiyen, gey, biseksüel ve trans ve interseksler üzerinde haksız bir etki yaratıyorsa, bu tarz ayrımcılığa 'dolaylı ayrımcılık' adı verilir.

Cinsel Yönelim ve/veya Cinsiyet Kimliği Odaklı Taciz

Kamuya açık alanlarda bir kişinin cinsel yönelim ve/veya cinsiyet kimliği hakkında rencide edici, aşağılayıcı, küçük düşürücü veya tehdit içeren bir söylem veya hareketin gerçekleşmesidir.

Spor toplantılarında sporcuların, izleyicilerin, antrenörlerin veya görevlilerin homofobik/transfobik aşağılayıcı ifadeler kullanması böylesi tacizlere bir örnek olarak verilebilir.

AYRIMCILIĞA KARŞI HAKLARIN KORUNDUĞU ALANLAR NELERDİR?

Anayasa'nın 90. Maddesi gereğince Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları sözleşmelerinde adı geçen hakları tümü Türkiye'de yasal koruma altındadır.

Türk Ceza Kanunu'nun 122. Maddesi, İş Kanunu'nun 5. Maddesi, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 4. ve 8. Maddeleri gereğince aşağıdaki alanlarda ayrımcılık yasaktır:

- ▶ İstihdam - işe girme, iş kontratı maddeleri, iş eğitimi, terfi, işten çıkarma
- ▶ Eğitim - devlet okullarında, özel okullarda ve üniversitelerde derslere kaydolma, ders alma
- ▶ Barınma - ev veya apartman dairesi kiralama veya satın alma
- ▶ Sağlık - sağlık yardımı ve hizmeti alma, ilaç ve sağlık malzemelerine erişim
- ▶ Kamu mallarından ve hizmetlerinden yararlanma - ulaşım ve iletişim servisleri, banka ve sigorta, avukat ve doktor gibi özel servisler, park, devlet dairesi, restoran gibi mekânlara erişim ve erişim ve dükkân, eğlence merkezi gibi özel işletmelerde eşit uygulama

EĞER CİNSEL YÖNELİM VE/VEYA CİNSİYET KİMLİĞİ AYRIMCILIĞINA UĞRARSAM NE YAPMALIYIM?

1. Olayın nerede, ne zaman, nasıl gerçekleştiğinin ve kimlerin olaya dâhil olduğunun kaydını tutunuz.
2. Olaya ilgili tanıklık edebilecek kişileri tespit ederek iletişim bilgilerini alınız.
3. Olayla ilgili bilgi içeren belge, fotoğraf, video gibi delileri toplayınız.
4. Polis, hastane veya mahkeme gibi yerlerde tutulmuş tutanakları saklayınız.
5. Eğer konu ile ilgili bir kuruma başvurduysanız kararları ve tutanakları edininiz.
6. Medyaya yansadıysa olayla ilgili haber, köşe yazısı gibi materyalleri toplayınız.

AYRIMCILIĞI ÖNLEMELİK İÇİN BEN NE YAPABİLİRİM?

Ayrımcılığın önlenmesi ve farklı kültürlerden ve toplumlardan kişilerin aynı politik, sosyal ve ekonomik haklara ve olanaklara sahip olması için herkesin üstlenebileceği bir rol vardır. Bu konuda atılabilecek en önemli adım, hak ihlallerinin ve ayrımcılığın bildirilmesidir.

Yaşadığınız yerde, çalıştığınız işyerinde, okuduğunuz okulda, hizmet aldığınız kurum ve kuruluşlarda uğradığınız ya da tanık olduğunuz ayrımcı uygulamalar ile ilgili bilgileri bizimle paylaşın. Haklarınıza sahip çıkın ve başkalarını bu konuda teşvik edin. Haklarınızı bilin, ayrımcılığa göz yummayın.

TÜRKİYE'DEKİ AYRIMCILIK DURUMUNDA BAŞVURABİLECEK YERLER:

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

İnsan hakları ihlali içeren her olay hakkında, ücretsiz bir şekilde TİHEK'e başvurabilirsiniz. Şikâyet dilekçenizde olayı açıklamanız, şikâyet edilen kişi veya kurumu belirtmeniz, olayla ilgili talebinizi ve varsa ilgili delil ve belgeleri sunmanız gerekmektedir. Dilekçede adınız, soyadınız, imzanız ve ikametgâh adresinizin bulunması gerekir. Şikâyet dilekçenizi şahsen, posta veya faks yoluyla TİHEK'e gönderebilirsiniz. Eğer makul gerekçeniz varsa kimliğinizin gizli tutulmasını talep edebilirsiniz.

Adres: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Yüksel Cad. No: 23 Kat: 3
06650 Kızılay Çankaya Ankara

Telefon: (312) 422 78 00

Faks: (312) 422 78 99

E-posta: baskanlik@tihek.gov.tr

TC Kamu Denetçiliđi Kurumu (Ombudsmanlık)

Kamu kurum ve kuruluşlarında karşılaştığınız ayrımcılık durumlarında ücretsiz olarak Ombudsmanlığa başvurabilirsiniz. Başvuruyu Kamu Denetçiliđi Kurumu'nun internet sitesindeki e-başvuru yoluyla iletebilirsiniz. Türkçe dışında bir dille başvuruyu makul bulursa inceler. Faks ve elektronik posta yoluyla yapılan şikâyetlerde dilekçe ve belge asılları 15 gün içinde kuruma gönderilmelidir.

E-başvuru: <http://ebasvuru.ombudsman.gov.tr/Giris.aspx>

Adres: Büyükdere Cad. Maslak Kasırları, Mabeyn-i Hümayun Kasrı Maslak Sarıyer İstanbul

Kavaklıdere Mah. Nevzat Tandođan Caddesi No: 4 Çankaya Ankara

Telefon: (312) 465 22 00

Faks: (312) 465 22 65

E-posta: iletisim@ombudsman.gov.tr

Savcılıklar ve Mahkemelere Başvuru

Ayrımcılık veya hak ihlalleri durumlarında hukuksal yardım olarak savcılıklara suç duyurusunda bulunabilir ya da dava açabilirsiniz.

Savcılıklara suç duyurusu ve dava açmak için profesyonel bir hukuki destek alınız. Maddi durumunuz avukat tutmaya uygun değilse yaşadığınız ildeki Baro'dan adli yardım talebinde bulunabilirsiniz. Barolardan adli yardım alabilmek için gerekli belgeler;

- Muhtardan alınacak gelir durumu belgesi,
- Muhtardan alınacak ikametgâh belgesi,
- Nüfus cüzdan fotokopisi,
- Dava için gerekli belgeler.

KAOS GL

Kaos GL Derneği'ne e-posta, telefon, posta yoluyla veya şahsen, hak ihlaline veya ayrımcılığa uğradığınız konu ile ilgili başvuruda bulunabilirsiniz. Derneğimiz size hukuksal yardım sunabilir ve uygun yerlere sizin adınıza başvuruda bulunabilir.

Adres: Tunus PTT PK 12 Kavaklıdere Ankara

Telefon: +90 (545) 340 82 28

E- posta: hukuk@kaosgl.org

Haklarımızı bilelim!

Kaos GL Derneği
Tunus PTT PK 12
Kavaklıdere Ankara
Tel: +90 (545) 340 82 28
Faks: +90 (312) 230 62 77
e-posta: bilgi@kaosglderneđi.org

Yayımlayan: Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği
(Kaos GL)

Basım
Ayrıntı Basımevi, Ostim-Ankara
Sertifika No: 13987

Üçüncü Baskı: 2018

Bu broşür parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Bu broşür, Kaos GL Derneği tarafından, Avrupa Birliđi'nin (AB) desteği ile yayımlanmıştır. Bu, AB'nin resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.

Bu broşür, Kaos GL Derneği tarafından, Avrupa Birliđi'nin (AB) desteği ile yayımlanmıştır. Bu, AB'nin resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.